

Årsplan 2023 / 2024

Læringsverkstedet

VELKOMMEN TIL BARNEHAGEÅRET 2023 / 2024

Læringsverkstedet Tønsåsen naturbarnehage har ca. 65 barn i alderen 1-6 år, som er fordelt på tre avdelinger. I vår barnehage ønsker vi at barna skal bli glade i naturen. Det du er glad i, tar du også godt vare på. Vi tilbyr et mangfold av materialer inne og ute og jobber med utgangspunkt i de tre pedagoger: barnet, det fysiske miljøet og den voksne.

For mer informasjon om Læringsverkstedet og våre barnehager, se vår hjemmeside: laringsverkstedet.no.

Læringsverkstedet Tønsåsen Naturbarnehage

Postboks 76, 7570 Hell

Styrer Mona Skjervold

Tlf: 470 23 119

E-post: tonsasen@laringsverkstedet.no

Kontaktinformasjon til avdelingene:

Skogen: tlf. 9498 6118/ 9326 9120

Storkleiva: tlf. 9498 6117/4043 6529

Litjkleiva: tlf. 9308 3903 /9328 6314

Årshjul 2023/2024

August

14. Planleggingsdag.
Barnehagen stengt

Tilvenningsperiode

21. Møte SU

25. Planleggingsdag.
Barnehagen stengt

14. personalmøte

September

Uke 38
Brannvernuke med
fellessamling

Foreldresamtaler

27. Foreldremøte

Uke 38/39
Observasjon CLAAS

28./29. CLAAS-kurs

Storkleiva ansvar
for fellessamling

oktober

Foreldresamtaler

Uke 41 Skolens
høstferie

24. FN-dagen.
Aktivitet ved
henting

Halloween

2. Personalmøte .
Skogen bidrar

19. Halv lederdag

31. Del 1 pedagogisk
rapport

November

2. Møte SU

9. Fellessamling

29. Planleggingsdag.
Barnehagen stengt

6. Personalmøte
Storkleiva bidrar

Litjkleiva ansvar for
fellessamling

Desember

1. Nissefest

13. Luciafeiring
med fellessamling

Juleferie 23.12-
01.01. Barnehagen
stengt

Skogen ansvar for
fellessamling

Januar

26. Lysfest med
fellessamling

Storkleiva ansvar for
fellessamling

15. Personalmøte.
Litjkleiva bidrar

Årshjul 2023/2024

Februar	Mars	April	Mai	Juni	Juli
6. Samefolkets dag	6. Møte SU	5. Bakvendtdag med fellessamling	1. Barnehagen stengt	Mangfolds måned	Uke 29 og 30 Sommerstengt
Uke 8 Skolens vinterferie	8. Planleggingsdag, barnehagen stengt	Foreldresamtaler	9. Kr. Himmelfart. Barnehagen stengt	Sommeravslutning / Aktivitet ved henting	Barna må minst ha ferie en uke før eller en uke etter stenging
29. Karneval med fellessamling	Aktivitet ved henting	24. Dugnad	16. Vi feirer Norges bursdag	21. Planleggingsdag Barnehagen stengt	1. Årsplan for 24/25 ferdig
12. pedagogmøte	Foreldresamtaler	25. Gi beskjed om ferie for barna	17. Mai Hurra! Barnehagen stengt	3. Halv lederdag Tema høst og årsplan	Klargjøring av avdeling til høsten
15. Del 2 i den pedagogiske rapporten	Påske 23.03-01.04 Bhg stengt	Skogen ansvar for fellessamling	20. 2. pinsedag. Barnehagen stengt	5. pedagogmøte	
26 Personalmøte Skogen bidrar	Storkleiva bidrar på planleggingsdagen	Uke 16/17 Skriveuke	30. Foreldremøte		
Litjkleiva ansvar for fellessamling	Medarbeider-samtaler	22. Personalmøte Litjkleiva bidrar			
		30. april: pedagogisk rapport ferdig			

VÅRT VERDIGRUNNLAG

”Barnehagens verdigrunnlag skal formidles, praktiseres og oppleves i alle deler av barnehagens pedagogiske arbeid” (Rp, 2017, s.7). Personalet har diskutert og reflektert over hvilke verdiord vi mener er viktig for oss her på Tønsåsen

- **Respekt.** Vi bryr oss om menneskene og det vi omgir oss med og godtar andre som de er. Vi tar barneperspektivet og drøfter og reflekterer – til barns beste.
- **Raushet.** Alle skal føle seg velkommen. Vi viser omtanke, forståelse og vi gleder andre rundt oss.
- **Medvirkning** er en rettighet til å gi uttrykk for sine synspunkter i saker som berører en. Barn uttrykker seg med mange språk, ikke bare det verbale. Det handler om at barns synspunkter blir tatt i betraktning og får en konsekvens for det pedagogiske arbeidet.
- **Anerkjennelse.** Alle skal anerkjennes som den de er, med rett til egne følelser og opplevelser.
- **Ulikhet som ressurs.** Alle er unike med egne ressurser og kompetanser. Vi vil skape en atmosfære der ulike tanker er velkomne. Når ulike tanker møtes og konfronteres utvides vår egen tanke og vi får mulighet til å lære av hverandre.
- **Leken og ambisiøs.** Vi byr på oss selv og har det moro. Samtidig har vi klare mål og kraft til å nå dem

VÅR VISJON

Vi ser på barna som verdens viktigste verdier og det mest verdifulle vi har. Barna er verdens framtid. Vår visjon peker framover og viser vei for alt av arbeid i Læringsverkstedet:

VI FÅR VERDENS VIKTIGSTE VERDIER TIL Å VOKSE

I våre barnehager arbeider vi for at alle barn skal få et best mulig grunnlag for videre utvikling, læring og et godt liv. Vi ønsker at barna skal vokse i kunnskap og mestring, i trygghet og empati.

TILVENNING

Å begynne i barnehagen kan være en stor overgang for et lite barn. Frem til nå har noen av barna vært hjemme i kjente og trygge omgivelser, og skal nå forholde seg til mange nye barn og voksne. Hvor lang tid det tar for et barn å bli trygg i sin nye tilværelse varierer, vi tilpasser derfor tilvenningsperioden til hvert enkelt barn.

PERSONALET SKAL:

- I samarbeid med foreldrene legges til rette for at barnet skal få en trygg og god start i barnehagen.
- Tilpasse seg rutiner og organisere tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og andre barn.
- Sørge for tett oppfølging den første tiden slik at barnet kan oppleve tilhørighet og trygghet til å leke, utforske og lære.
- Sørge for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet når de bytter avdeling.

HVORDAN GJØR VI DET?

- Oppstartsamtale i juni, for utveksling av informasjon og forventninger.
- Ansatte inviterer barn og foreldre til musikkamling eller besøk på barnehagen to dager i Juni.
- Barna får gjøre seg kjent i barnehagen og med de ansatte mens foreldre/foresatte er tilstede. Dette i trygg forvisning om at de vil hjelpe og støtte dem hvis noe blir vanskelig.
- Foreldre og ansatte utveksler informasjon underveis for å dra nytte av foreldrenes kunnskap om eget barn, og de ansatte vil raskere bli kjent med barnet.
- På våren besøker vi hverandres avdelinger slik at barna får bli kjent med avdelingen de skal begynne på til høsten.
- Minst en ansatt følger barnegruppa over på ny avdeling til høsten.

VÅR PEDAGOGIKK

Vi lar oss inspirere av Reggio Emilia filosofien. Denne filosofien bygger på tanken om at det er tre pedagoger i barnehagen: barnet, det fysiske miljøet og den voksne.

Læringsverkstedet har som mål at alle barn skal bli sett, hørt og tatt vare på og da er vi voksne den viktigste brikken i å få det til, sammen med det fysiske miljøet. Vårt mål som naturbarnehage er å gi barna gode naturopplevelser der de kan lære *om* og *for* naturen – *i* naturen. For å oppnå dette jobber vi prosessorientert der barna får muligheter til å gå i dybden på et tema eller fenomen.

«Om barn får luft under vingene sine ved å møte omgivelser som inspirerer, støtter og veileder, kan de nå uante høyder»
(Nes og Johansson, 2015, s. 13)

- **Vårt syn på barnet:** Vi vet at barn er kompetente, med evne, vilje og lyst til å utforske lære og leke. Sammen med en ansatt som ser og anerkjenner barnets behov både for det emosjonelle og kognitive legger vi til rette for lek og læring. Alle barn er unike og vi ser på ulikhet som en ressurs. På Tønsåsen behandler vi hvert barn som subjekt i eget liv med rett til sin egen opplevelsesverden, og med mulighet til å påvirke egen hverdag (Bae, 2009). Barns medvirkning er viktig i vårt planleggingsarbeid og vi oppmuntrer til en nysgjerrighetskultur der utforskning er en sentral vei til læring (UDIR, Hva er pedagogisk dokumentasjon?).
- **Vårt syn på det fysiske miljøet:** vi definerer det fysiske miljøet som alt som omgir barnet. Det vil si inne- og utemiljøet i barnehagen. Her på Tønsåsen har vi fokus på naturen som vår største læringsarena. Det fysiske miljøet skal inspirere til undring og utforskning og vi endrer det etter behov. Vi tilbyr et mangfold av materiale og naturen er full av udefinert materiale som setter fantasien i sving og som hjelper barn å utforske verden med alle sine sanser. Vi bruker åpent materiale og gjenbruksmaterieell både inne og ute, for bærekraftstanken er viktig for oss. Miljøet skal være oversiktlig og tilgjengelig for både barn og voksne og det skal innebære progresjon. Ettåringens miljø er annerledes enn 5 åringens. Vi omtaler materialet som «det tredje», noe å møtes via. Når vi iscenesetter materialer i forskjellige lekesoner, kaller vi det provokasjoner.
- **Vårt syn på den voksne:** vi er observatører, støttespillere og en som gir impulser. Det vil si at den voksne er aktivt tilstedeværende og skal tilrettelegge for gode relasjoner gjennom variert leike og -læringsmiljø. Vi skal være en støtte for barns undring og utforskning, veilede der det trengs og lytte til hva hvert enkelt barn behøver. Den voksne skal bygge relasjoner ved å være nær i leik, i prosesser og i aktiviteter. Alle har ansvar for å tilrettelegge for møteplasser og stasjoner, holde orden og system i leiker og materialer.

NATURBARNEHAGE

Hva vil det si for oss?

Vårt mål som naturbarnehage er å gi barna naturopplevelser der de kan lære *om* og *for* naturen - *i* naturen. For oss er det viktig å fremme verdier, holdninger og praksis for mer bærekraftige samfunn. Ved å lære om naturen kan barna ta tak i og utvide sine undringer rundt natur og naturfenomener, og de vil kunne forstå naturressurser på en helt annen måte. Vi bruker åpent materiale og gjenbruksmaterieell både inne og ute, siden bærekraftstanken er viktig for oss.

Her på Tønsåsen har vi fokus på naturen som vår største og viktigste læringsarena. Naturen og uteområdet skal inspirere til undring og utforskning og vi endrer miljøet etter behov. Dette krever tilstedeværende pedagoger som støtter og veileder barna i læringsprosessen. Vi voksne skal være støttende for barnas undring og utforskning, veilede der det trengs og lytte til hva hvert enkelt barn behøver. For vi er opptatt av at vi ser på hvert enkelt barn som subjekt i eget liv med rett til sin egen oppdagelsesverden, og at barna skal få være med å påvirke sin egen hverdag. På Tønsåsen er alle barn og voksne ulike, og vi ser på ulikheten som en ressurs. Vi lærer av hverandre, både barn og voksne.

Vi tilbyr et mangfold av materiale og naturen er full av udefinerte materiale som setter fantasien i sving og som hjelper barn å utforske verden med alle sine sanser. Og vi bruker været som en ressurs med at vi utforsker og undrer oss over de ulike årstidene. Vi ser mulighetene istedenfor begrensingene været og naturen gir oss.

PEDAGOGISK DOKUMENTASJON

En arbeidsmåte for refleksjon

Planlegging gir personalet grunnlag for å tenke og handle langsiktig og systematisk i det pedagogiske arbeidet. Planleggingen skal bidra til kontinuitet og progresjon for enkeltbarn og barnegruppen. Pedagogisk dokumentasjon er først og fremst en arbeidsmåte som går ut på å synliggjøre vårt pedagogiske arbeid. For oss betyr det at alt vårt pedagogiske arbeid skal være synlig og åpent for tolkning, dialog og diskusjon. Arbeidsmåten kobler sammen verdier, praksis, barnehagens mandat og pedagogiske og filosofiske teorier.

Pedagogisk dokumentasjon er en kollegial arbeidsmåte som bidrar til at barnehagen blir en lærende organisasjon. Hensikten er å utfordre og videreutvikle personalets syn på barn, på læring og på kunnskap, ikke å vurdere og dokumentere ferdigheter og kunnskaper, trist og erfaringer hos enkeltbarnet (Udir, Hva er pedagogisk dokumentasjon?)

Barns medvirkning sikres både gjennom samtaler med barn og gjennom fortolkning av deres intensjoner, og skal ha betydning for de valg personalet tar i forhold til pedagogisk innhold og arbeidsmetoder. Foreldres medvirkning sikres gjennom daglige tilbakemeldinger, innspill på foreldresamtaler og møter, deltagelse i SU og foreldreundersøkelser. Vi på Tønsåsen har et ønske om at foreldre skal kunne bidra i våre prosesser gjennom egen deltakelse, med kunnskap og ferdigheter de har innenfor det vi jobber med.

Dokumentasjon av barnehagens praksis blir til pedagogisk dokumentasjon når personalet og barna reflekterer over og diskuterer den.

VÅRE ARBEIDSMETODER:

- Observere hva barn observerer, hvordan de handler og hva de er opptatt av.
- Dokumentere prosessene gjennom bilder, praksisfortellinger og filmer.
- Ta med dokumentasjonen tilbake til barna slik at de får gi uttrykk for sine opplevelser, erfaringer og oppdagelser, dette blir deres bidrag til ukebrevene.
- På avdelingsmøter, personalmøter og planleggingsdager har vi felles refleksjon over egne erfaringer, observasjoner, praksisfortellinger, bilder og filmer. Dette gjør vi for å kunne se enkeltbarnet og barnegruppas behov, kompetanse, interesser og progresjon. Det bidrar til større kollektiv forståelse blant personalet.
- Tolke dokumentasjonene sammen og i fellesskap tar vi valg for videre fordypning i prosessarbeidet.
- Sende ut ukebrev til barn og foreldre som sammenfatter det vi har erfart og opplevd sammen.
- Ferdigstille en prosessrapport som er en oppsummering av vårt pedagogiske arbeid. Den skal være ferdig i juni 2023.

FAGOMRÅDENE OG PROGRESJON I PROSESSARBEID

Fagområdene skal sees i sammenheng og være en gjennomgående del av barnehagens innhold. Når vi fordyper oss tverrfaglig i prosessarbeid, hjelper vi barna med å skape mening ved å utvide deres forståelse av verden. Å skape forståelse og mening for seg selv og sine omgivelser er den sentrale aktiviteten som er felles for både lek og læring.

I år, som i fjor, har vi valgt leire, ett felles tredje å møtes via. Men hva er leire for barn fra ett til seks år? Hvilke tilnærminger, erfaringer og oppdagelser gjør de seg med leira? Hva skjer mellom barn og mellom barn og materialet? Det skal vi finne ut av sammen det kommende barnehageåret. For oss blir det da viktig å tilrettelegge for det enkelte barnet og barnegruppa.

Progresjon i barnehagen innebærer at alle barn skal utvikle seg, lære og oppleve fremgang. Alle barn skal kunne oppleve progresjon i barnehagens innhold, og barnehagen skal legge til rette for at barn i alle aldersgrupper får varierte leke-, aktivitets- og læringsmuligheter. Personalet skal utvide og bygge videre på barnas interesser og gi barna varierte erfaringer og opplevelser. For ettåringen på Litjkleiva blir møtet med leire annerledes enn for 5 åringen som går i Skogen, når det kommer til utforskning og bruk av materialet. Derfor må vi på Tønsåsen tilrettelegge for barns ulike forutsetninger og utviklingsnivå.

Nærmiljø og samfunn

- For de minste kan det være å gå på tur og finne leire utenfor barnehagen
- For de største kan det være å søke kunnskap om hvorfor det er leire i nærmiljøet.
- Ta med leire på tur

Etikk, religion og filosofi

- Utvikle interesse, toleranse og respekt for hverandre via leire som et felles tredje
- Få kjennskap til ulike høytider og tradisjoner ved å bruke leire som materiale
- Utforske og undre seg over eksistensielle, etiske, livssynsmessige og filosofiske spørsmål via leire
- For de minste barna kan det være å oppdage at de skal være varsomme med insekter, mens for de større barna kan det være det å undre seg over likheter og ulikheter innad i barnegruppa

Kropp, bevegelse, mat og helse

- Utvikle motoriske ferdigheter og mestring ved bruk av leire
- Utvikle positiv selvoppfatning
- For alle barna kan det være å få kroppslige erfaringer i starten av prosessarbeidet med leire. Kjenne, føle, lukte, smake, se, stryke, kna og lignende. For de minste barna kan denne prosessen ta lengre tid enn for de større barna, som raskere kan begynne å ta i bruk andre teknikker og redskaper

Å utforske leire

Mikrooppdagelser i barns opplevelsesverden

Natur, miljø og teknologi

- Få gode opplevelser med leire året rundt
- Barna skal få erfaringer med leiras ulike former; fersk, utvannet og tørket. For en ettåring kan det være at en voksen tilfører vann i leira ,mens for et større barn kan det være at vann blir satt fram og de selv bestemmer hvor mye vann de vil bruke
- Kombinere leire med ulike teknikker, redskaper og materialer
- Utforske og eksperimentere med teknologi og leire. For de minste kan det være å ta bilder av prosesser underveis. For de største barna kan det være å lage animert film

Kunst, kultur og kreativitet

- For de minste barna kan det være å bruke kroppen som redskap i utforskningen mens for de større barna kan det være å få erfare ulike teknikker med leire.
- Hender, hjerne, sanseintrykk og leire skal bli kjent med hverandre.
- Møte et mangfold av kunstneriske og kulturelle uttrykksformer gjennom leire.
- Bruke ulike verktøy og materialer **for** å utrykke seg estetisk
- Ha tilgang til ting, rom og materialer som støtter opp om lekende og estetiske uttrykksformer med leire

Kommunikasjon, språk og tekst

- Gjennom leire skal barna få mulighet til å utrykke følelser, tanker og meninger på ulike måter
- Utvikle begrepsforståelse og ordforråd gjennom prosesser med leire. For en ettåring kan det være enkeltord som f.eks *leire, myk og hard*, mens for et større barn kan det være å skape en fortelling mens de holder på med leira.
- Utforske skriftspråket gjennom lekeskrift, tegning og bokstaver via leire

Antall, rom og form

- Oppdage og undre seg over matematiske sammenhenger med leire som materiale
- Bruke kropp og sanser for å utvikle romforståelse via leire
- Gjenkjenne og undersøke egenskaper ved leira
- Lekende utforskning med sammenligning, sortering, plassering, mengder, orientering, visualisering, former, mønster, tall, telling og måling. For de minste barna kan det være å telle til tre og se ulike størrelser, mens for de større barna kan det være å lage mønster i en bestemt form som de selv har planlagt

SAMMEN OM Å FÅ DET TIL – styrket kvalitet

er barnehagebasert kompetanseutvikling i regi av Stjørdal kommune. Dette er kompetansehevingstiltak for hele personalet. Dette er en satsning der barnehagene rullerer på å være i fokus. Dette barnehageåret skal vi på Tønsåsen være fokusbarnehage.

CLASS

I kompetanseutviklingen benyttes CLASS. CLASS er en standardisert observasjonsmetode for systematisk vurdering av kvalitet på omsorgs- og læringsmiljø i den enkelte barnehageavdelingen.

Den deles inn i CLASS Toddler (barn 1-3 år) og CLASS Pre-K (barn 3-7 år)

CLASS Toddler består av 8 samspillsdimensjoner fordelt på 2 hoveddomener: «emosjonell og atferdsmessig støtte» og «støtte til læring og utvikling»

CLASS Pre-K består av 10 samspillsdimensjoner, fordelt på 3 hoveddomener: «emosjonell støtte», «organisering av avdelingen» og «tilrettelegging for kognitiv utvikling og læring»

HVA BETYR DETTE FOR OSS?

- Fagdager for hele personalet i regi av Stjørdal kommune
- Første observasjon i månedsskifte september/oktober. Ut fra denne skal hver avdeling velge seg 2 dimensjoner de ønsker å jobbe mer med, et suksessområde, og et forbedringsområde. I tillegg velger vi et område som hele barnehagen skal ha fokus på.
- Opplæring av alle pedagogiske ledere i CLASS veiledning
- Tilgang på veiledningsmateriell fra Tf3 og eget utviklet veiledningsmateriell i kommunen.
- Veiledning av hele personalgruppa, minst en gang pr. måned.
- Observasjon av hele personalgruppa på våren.

LEK

Leken skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes. Barnehagen skal gi gode vilkår for lek, vennskap og bar egen kultur. Leken skal være en arena for barnas utvikling og læring, og for sosial og språklig samhandling. Barnehagen skal inspirere til og gi rom for ulike typer lek både ute og inne. Barnehagen skal bidra til at alle barn kan oppleve glede, humor, spenning og engasjement gjennom lek – alene og sammen med andre. (Rp, 2017, s. 20)

PERSONALET SKAL:

- Fremme et inkluderende miljø der alle barna kan delta i og erfare glede i lek.
- Være bevisst på og vurdere egen rolle knyttet til barnas lek.
- Ta initiativ til lek og aktivt bidra til at alle kommer inn i leken.
- Gjennom leiken skal vi fremme respekt for menneskeverdet ved å synliggjøre, verdsette og fremme mangfold og gjensidig respekt

HVORDAN GJØR VI DET?

- Utforme et fysisk miljø som gir form til barnehagens pedagogiske innhold og gode møteplasser. Sette av tid til å lage provokasjoner og iscenesette miljøet ut fra barnas interesser og aktuelle temaer / prosjekter. Ta i bruk gjenbruks- og naturmaterialer og legge til rette for at barn har det tilgjengelig gjennom lek.
- Motarbeide mobbing og utestenging, ved å legge til rette for gode lekegrupper og lekfellesskap der barna opplever god lek og samspill i lag.
- Reflektere og veilede hverandre om vår egen rolle og deltakelse i lek gjennom refleksjon i det daglige, på avdelingsmøter og personalmøter.
- Gi barna rom for medvirkning ved å ta utgangspunkt i barnas interesser og legge til rette for utvikling av leketemaer.

LÆRING

Barnehagen skal være en arena der barna skal få oppleve et stimulerende miljø som støtter deres lyst til å leke, utforske, lære og mestre. Barna skal bli introdusert for nye situasjoner, temaer, fenomener, materialer og redskaper som bidrar til meningsfull samhandling. Barnas nysgjerrighet, og kreativitet skal anerkjennes, stimuleres og legges til grunn for deres læringsprosesser. Barna skal få undersøke, oppdage og forstå sammenhenger, utvide perspektiver og få ny innsikt. Barna skal få bruke hele kroppen sin og alle sansene sine i forskjellige læringsprosesser. Barna skal få bidra til egen og andres læring gjennom felleskapet.

PERSONALET SKAL:

- Sørge for et inkluderende fellesskap og legge til rette for at barn kan bidra i egen og andres læring.
- Legge til rette for helhetlige læringsprosesser som fremmer barnas trivsel og allsidige utvikling.
- Være oppmerksomme på barnas interesser og engasjement og legge til rette for læring i ulike situasjoner og aktiviteter.
- Støtte og berike barnas initiativ, undring, nysgjerrighet, kreativitet, læringslyst og tiltro til egne evner.

HVORDAN GJØR VI DET?

- Utforme et fysisk miljø som inspirerer ved å tilby variert materiale og verktøy som gir barna mulighet til å oppdage nye egenskaper ved naturen. Bærekrafts tanken skal alltid være med oss denne utformingen.
- Være et støttende stillas, som anerkjenner barnas egen undring og læringsprosesser, og samtidig utfordrer til videre utforskning.
- Dette gjør vi blant annet gjennom vårt tverrfaglige arbeid med leire.

DANNING

Danning er ikke en form for faktakunnskap som kan overføres til andre, vi kan ikke danne andre, det er en prosess som skjer i individet, men som er avhengig av et samspill med den sosiale verden. Vi tolker og oppfatter verden på vår egen måte, og må således "ta personlig stilling til hva som er meningsfullt og hva som er det gode liv". Det er likevel avgjørende at vi legger til rette for at barn kan tre fram som unike individer som kan bringe noe nytt til verden, og ikke bare reproducerer ferdig kunnskap.

Farge-Paletta

PERSONALET SKAL:

- Tilrettelegge for meningsfulle opplevelser og støtte barnas identitetsutvikling og positive selvforståelse.
- Støtte barnas aktivitet, engasjement og deltakelse i fellesskapet.
- Synliggjøre og verdsette ulike behov, meninger og perspektiver i fellesskapet.
- Legge merke til, anerkjenne og følge opp barnas perspektiver og handlinger.
- Utfordre barnas tenkning og invitere dem inn i utforskende samtaler.
- Synliggjøre og fremheve mangfold og ulikhet som grunnlag for opplevelser, utforsking og læring.

HVORDAN GJØR VI DET?

- Være tett på barna i lek og andre aktiviteter for å fange opp hva de er interessert i og opptatt av
- Legge til rette for at barn kan mestre, og hjelpe dem med å hevde seg selv. Barn er ikke –de blir til i møte med!
- Løfte opp og vise fram barns ulike måter/ strategier for å løse utfordringer. Alle barn skal få vist fram sine sterke sider
- La barna få være en del av små grupper.

OMSORG

Omsorg er en forutsetning for barnas trygghet og trivsel, og for utvikling av empati og nestekjærlighet. Barnehagen skal gi barna mulighet til å utvikle tillit til seg selv og andre. I barnehagen skal alle barna oppleve å bli sett, forstått, respektert og få den hjelp og støtte de har behov for. Barnehagen skal aktivt legge til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom barna og personalet og mellom barna, som grunnlag for trivsel, glede og mestring.

PERSONALET SKAL:

- Ivareta barnas behov for fysisk omsorg.
- Sørge for at alle barn opplever trygghet, tilhørighet og trivsel i barnehagen
- Være lydhør for barnas uttrykk og imøtekomme deres behov for omsorg med sensitivitet
- Støtte og oppmuntre barna til å vise omsorg for andre og til selv å kunne ta imot omsorg
- Bidra til at barna kan utvikle tillit til seg selv og andre.

HVORDAN GJØR VI DET?

- Vise individuelle hensyn ved å behandle ulike barn ulikt. Alle barn har ikke behov for det samme til enhver tid.
- Tilrettelegge for meningsfulle opplevelser og støtte barns identitets-utvikling og positive selvforståelse ved å tilby et miljø der alle barn kan oppleve mestring.
- Støtte barns aktivitet, engasjement og deltakelse i fellesskapet gjennom å løfte opp og vise frem barnets sterke sider og hjelpe barn, som har behov for det, inn i lek.
- Være bevisst på og vurdere egen rolle og deltakelse i barns lek.

SAMARBEID MED SKOLEN

Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for at barna kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skole og skolefritidsordning. Barnehagen skal bidra til at barna kan avslutte barnehagetiden på en god måte og møte skolen med nysgjerrighet og tro på egne evner. RP

PERSONALET SKAL:

- Gi de eldste barna mulighet til å glede seg til å begynne på skolen og oppleve at det er en sammenheng mellom barnehagen og skolen.
- Legge til rette for at de eldste barna får med seg erfaringer, kunnskaper og ferdigheter som kan gi dem et godt grunnlag og motivasjon for å begynne på skolen.
- Sørge for at barna får et innblikk i hva som skjer i skolen og skolefritidsordningen.

HVORDAN GJØR VI DET:

- Gode økter i skolestartergruppa vil være preget av lek, aktivitet, variasjon, motivasjon, konkretisering og mestring, undring, utforskning og nysgjerrighet.
- Språkmiljø: Gjennom gode og trygge relasjoner skape rom for gode og tette hverdagssamtaler. Lese for, lytte til, samtale om ord som dukker opp, få fortelle spontanhistorier, å ta seg tid til å få svar på spørsmål, å gruble på hvordan man kan være en god venn, benevne og bekrefte objekter og handlinger, å tulle med ord, rim og regler, å få hjelp til god rollelek og konstruksjonsleik, drøfte form, størrelse, mønstre, vekt, lengde, farge og antall.
- Samtale om skolen, gå turer til skolens område.
- Turdager for skolestarterne.
- Overføringssamtaler med skolen på våren
- Førskoledager i mai
- Nettverksmøter der rektorer, styrere og pedagogiske ledere utveksler kunnskap og informasjon som utgangspunkt for samarbeid om tilbudet til de eldste barna i barnehagen, deres overgang til og oppstart i skolen.

LIVSMESTRING OG HELSE

Barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Sunn mat er bra for fysisk og psykisk helse, og mat skaper glede gjennom gode smaker og fellesskap. Barnas fysiske og psykiske helse skal fremmes i barnehagen. Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing.

PERSONALET SKAL:

- Støtte barna i å mestre motgang, håndtere utfordringer og bli kjent med egne og andres følelser. Håndtere, stoppe og følge opp krenkelser og mobbing
- Gi barna mulighet til ro, hvile og avslapping i løpet av dagen
- Sørg for at måltider og matlaging gir et grunnlag for å utvikle matglede og sunne helsevaner
- Ha et bevisst forhold til at barn kan være utsatt for omsorgssvikt, overgrep og vold og vite hvordan dette kan forebygges og stoppes.
- Personalet skal skape et trygt og utfordrende sted der barna kan prøve ut ulike sider ved samspill, fellesskap og vennskap.

HVORDAN GJØR VI DET?

- Opplevelse av motgang er en del av livet, men for å sette barn i stand til å takle den må voksne hjelpe barnet med å sette ord på de vanskelige følelsene, og ikke avfeie barnet med at det går bra, eller at det er ingenting å bry seg om.
- Vi har en egen handlingsplan mot mobbing i barnehagen
- Hvilestund hver dag. Rolig aktivitet i lita gruppe kan også være en form for hvile.
- Gi barna mulighet for daglig fysisk aktivitet som fremmer bevegelsesglede og motorisk utvikling
- Barna skal få støtte i å mestre motgang, håndtere utfordringer og bli kjent med egne og andres følelser.

ET GODT MÅLTID PÅ TØNSÅSEN

Mat er en viktig del av alle kulturer, og måltider gir små og store anledning til å samles i fellesskap rundt bordet. «Et godt måltid» er mer enn mat! Det handler om god smak, norske mattradisjoner og gode råvarer, men også matlaging og måltider som pedagogiske aktiviteter som inkluderer og legger til rette for barnas deltakelse. I barnehagen er også måltider en viktig arena for arbeid med sosial kompetanse, barns vennskap, og forebygge mobbing.

PERSONALET SKAL:

- Legge opp til et sunt og variert kosthold til barna. Det er viktig at de skal få mulighet til å prøve og smake ulike pålegg, varme og kalde retter. Maten barna spiser i løpet av en dag i barnehagen utgjør en stor del av barns totale kosthold.
- Ha fokus på at kostholdets betydning for fysisk og psykisk helse øker, særlig når det kommer til barns utvikling.
- Ha som mål at barna skal få et sunt og variert kosthold som lages av gode råvarer, gjerne produsert i barnehagens lokalmiljø.
- Vi ønsker at barna skal bli glad i god og ekte mat, våge å teste nye smaker, utvikle gode vaner, oppleve fellesskap, mestring og glede ved å klare selv, samles rundt bordet og dele måltid

HVORDAN GJØR VI DET?

- Vi lager mat på bål
- Barna får være delaktig i matlaging
- Barna er med å sanker av det vi omgir oss med i naturen og rundt barnehagen
- Vi har buffet, slik at barna får forsyne seg selv
- Barna forbereder til måltid, de dekker på og lager en trivelig ramme rundt måltidet
- Vi har smøremåltid, der barna får mulighet til å smøre selv
- Vi serverer ferdigsmurt mat og varmmåltid tre ganger i uka

